І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-8740 Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 250. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 29-го ГРУДНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 29, 1959 No. 250. VOL. LXVI.

ВІДМОВА РОКЕФЕЛЛЕРА ВІД КАНДИДУВАННЯ ЗБІЛЬШУЄ ШАНСИ НІКСОНА НА ПЕРЕМОГУ

Вашингтон. — Рішення Нелсона Рокефеллера зрезиґнувати з кандидатури на президентську номінацію відбилося широким відгомоном не тільки у ЗДА, але й теж закордоном. Резиґнація Рокефеллера збільшує видатно вигляди віце-президента Ніксона на номінацію, бо практично Ніксон залишається тепер одиноким республіканським кандидатом на номінацію. Сам Ніксон ще й тепер не виявив своїх оконечних плянів і не проголосив офіційно свого рішення щодо цієї кандидатури і зробить це за всякою правдоподібністю вже весною або й навіть раннім літом 1960 р. В політичних колах переконані, що на децизію Рокефеллера вплинули провідні партійні республіканські кола. Зараз після опублікування рішення Рокефеллера про відмову від кандидування, проголошено заяву віце-президента Ніксона, в якій він стверджує, що Рокефеллер користується серед американського народу широкою популярністю не тільки, як громадський діяч і політик, але теж як державний муж міжнародного значення. Водночас із цим Ніксон висловив певність, що Рокефеллер відіґраватиме видатну ролю на протязі найближчих років у проводі республіканської партії.

Як відомо дня 26-го грудня нюйоркський губернатор Нелсон А. Рокефеллер повідомив, що він не кандидуватиме на президента в 1960 р., і запевнив, що це є його рішуче рішення, хоч воно для багатьох є несподіванкою, бо люди не хотіли вірити давнішим заявам губернатора, що він дійсно ще не вирішив, чи кандидувати в 1960 році. Це рішення Рокефеллера відкриває шлях кандидатурі віце-президента Ричарда М. Ніксона, який може бути найменований на кандидата на президента на конвенції в Шикаґо одноголосно. Рішення Рокефеллера залишає Ніксонові вільну руку у виборі собі кандидата на віце-президента, бо Рокефеллер рішуче заявив, що він не є зацікавлений в кандидатурі на віце-президента. Так само Ніксон сам рішатиме в липні 1960 р., хто мав би бути кандидатом ч. 2 на республіканському виборчому списку. Рокефеллер казав, що вирішив відтягнути свою кандидатуру тому, що не хотів, щоб відбулася „масова боротьба" між його прихильниками і тими, які підтримують віце-президента Ніксона, а також тому, що його виборча аґітація не дозволила б йому виконувати обов'язки губернатора. Преса підкреслює, що Рокефеллер ствердив під час поїздки по 15 стейтах, що майже всі республіканські провідники підтримують Ніксона. Рокефеллер не згадує про це в своїй заяві про припинення старань в напрямі до здобуття кандидатури, тільки говорить про підтримку масою виборців. Преса стверджує, що між республіканцями тепер буде йти боротьба за віце-президентуру, і вже називає майбутніх кандидатів на це становище. Вибір залежатиме від того, хто буде чоловими кандидатами від Демократичної партії, яка —відбуде свою конвенцію вчасніше. Коли б демократичним кандидатом був католик массачусетський сенатор Джан Ф. Кеннеді або каліфорнійський губернатор Едмунд Дж. Бравн, які є католиками, тоді республіканці брали б на кандидата на віце-президента католика секретаря праці Джеймса П. Міччела. В іншому випадку разом із Ніксоном міг би кандидувати як віце-президент провідник республіканської меншости в Палаті Репрезентантів конґресмен з Індіяни протестант Чарлз А. Галлек. В республіканських колах згадують ще як можливого кандидата на віце-президента секретаря здоров'я, виховання і добродійности, який недавно заявив, що він радо кандидував би, коли б його тільки найменовано на становище віце-президента. Кажуть, що Флемміґ завжди голосує на засіданні кабінету разом із Ніксоном. Як можливих кандидатів на президента називають секретаря внутрішніх справ Фреда Сітона, амбасадора до Об'єднаних Націй Генрі Кебота Ладжа та інших. — Часописи звертають увагу на те, що резиґнація Рокефеллера з президентських амбіцій настала один день після того, як в щоденнику „Ню Йорк Таймс" колишній довголітній конґресмен - республіканець Гемілтон Фіш, надрукував листа, в якому гостро виступив проти Рокефеллера за те, що занедбує свої губернаторські обов'язки, хоч обіцяв, виборцям перед виборами в 1959 р., що відбуде повну чотирорічну каденцію на пості губернатора. Тепер Рокефеллер забув про цю обіцянку, бо його „вжалила президентська бджола", і він своєю кандидатурою розбиває єдність республіканців саме перед виборами президента. Фіш твердить, що Айзенгавер і всі члени кабінету є за Ніксоном.

Нелсон Рокефеллер

Ричард Ніксон

Демократи вдоволені з рішення Рокефеллера

Вашингтон. — Провідні демократичні політики були обережні в публічних заявах з приводу Рокефеллера, але приватно висловили своє вдоволення, бо вони вірять, що Ніксона легше їм буде перемогти. Спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн заявив, що він „не складає заяв в справі республіканських кандидатів, хоч деколи коментує республіканську політику". Те саме сказав і сенатор Гюберт Г. Гомфрі з Міннесоти. Адлей Стівенсон висловив свій жаль, що республіканці „не мають нікого іншого до вибору, вільки мусітимуть голосувати на Ніксона". В приватних розмовах демократи подають такі причини до радости внаслідок резиґнації Рокефеллера: 1. Рокефеллер був би небезпечніший противник, бо за нього голосували б незалежні виборці і деякі демократи. 2. Демократи вже знатимуть на своїй конвенції, кого республіканці найменують на свого кандидата. 3. Резиґнація Рокефеллера свідчить про те, що республіканці не бажають „ліберальнішого кандидата", за якого вважали деякі виборці Рокефеллера. Деякі демократи бачать силу республіканців в ділі Рокефеллера, бо Ніксон зможе всю силу зужити проти демократів.

Демократичний дорадчий комітет про правдоподібність загальної атомової війни

Вашинґтон. — 16-членний дорадчий комітет при Демократичній партії в справах науки і технології остерігає партію, що загальна атомова війна не тільки можлива але і правдоподібна, якщо не вдасться зліквідувати теперішній атомовий „баланс терору". Цей дорадчий комітет науковців уважає, що міжнародне роззброєння — це „найголовніша мета ЗДА". Але щоб це роззброєння могло настати, треба, щоб ЗДА так збільшили свою відплатну атомову зброю і алярмові засоби, що ворог не мав би можливости безкарно напасти на цю країну. Цей комітет науковців і технологів видав окрему книжку названу „Оборона, роззброєння і перемога", в якій остерігає країну, що вона може за дві три десятки років перестати бути такою світовою потугою, якою є тепер, бо „швидким темпом зростають під оглядом технології СССР і комуністичний Китай". Від тих двох декад залежатиме існування людської цивілізації. Загальна атомова війна може настати внаслідок помилки людини або машини, тому треба б конче дійти до роззброєння в світі, щоб не було страху про вибух війни.

Уряд Іміґрації пригадує чужинцям обов'язок зголошувати адреси

Ню Йорк. — Уряд Іміґрації і Натуралізації пригадує всім чужинцям в цій країні про обов'язок в місяці січні подати свою адресу до того уряду, без огляду на те, чи адреса була змінена чи ні впродовж 1959 року. За дітей у віці до 14-го року життя адреси мають подати батьки або опікуни. Формуляри на подавання адрес можна дістати в найближчому поштовому уряду або в урядах Іміґрації і Натуралізації. Виповнені картки не вільно висилати поштою, тільки треба віддати в найближчому поштовому уряді. Кожний не-громадянин мешканець ЗДА, який в січні буде відсутній в цій країні, мусить зголосити свій адрес до 10-ти днів після повороту ззакордону. Хто не подасть своєї адреси, може бути заарештований і депортований. Перед депортацією він може бути покараний гривною або тюрмою.

Уряд має внормалізувати вживання хемікалій до харчів

Вашинґтон. — Білий Дім визначив норми, які мають реґулювати справу вживання хемікалій до харчів, і які мають не допустити до подібного конфлікту, який недавно був між департаментом здоров'я і рільництва в справі журавлини („кренбері") і курятини. Визначені тимчасові засади діяння в цій справі мають на цілі: втримати довір'я населення до урядової акції в цій справі і заопікуватися харчами цієї країни. При вирішуванні вживання хемікалій і фарб для кращого збереження харчів і кращого їх вигляду харчові підприємства мають керуватися в першу чергу тим, чи ті хемікалії є здорові для людського організму. Треба так діяти в цій важливій проблемі, щоб населення мало довір'я до харчового промислу. Якби виникли якісь сумніви щодо здоров'я якогось харчу, то уряд здоров'я повинен якнайшвидше перевірити сумнівну справу, щоб громадянство не жило довший час в сумніві. Цю справу треба завжди узгіднювати між окремими департаментами.

● **Губернатор Ню Йорку** Нелсон А. Рокефеллер вніс до стейтової леґіслятури законопроєкт про поборювання злочинности серед молоді. В цьому проєкті є, між іншим, такі пункти: 1. Збільшити число таборів праці для молоді з двох до п'яти, а число молоді в них — зі 110 до 500; 2. Зорганізувати окремі центри для потенціяльно злочинної молоді; 3. Дозволити, щоб судді могли засуджувати неповнолітніх злочинців у віці від 15 років до в'язниць для дорослих.

Президент виїхав на відпочинок до Джорджії

Оґеста, Джорджія. — 27-го грудня після Богослужения президент Айзенгавер із дружиною прибув на відпочинок до Джорджії, де буде грати ґальфа і підготовиться до промов на новій сесії Конґресу, яка почнеться 6-го січня 1960 р. Президент святкував у Білому Домі, а в суботу 26-го грудня їздив до своїх внуків у Геттисбурґу, Па., хоч була зла дорога. В цій країні свята пройшли під знаком дощів і сніговій, які спричинили поважне число нещасливих випадків на шляхах, — понад 400. Президент відмовився скласти заяву в справі резиґнації Рокефеллера. Секретар Білого Дому Джеймс С. Габерті заявив, що в майбутньому Президент не заявиться в цій справі. Але з інших джерел твердять, що Айзенгавер незабаром оголосить свою невтральність у боротьбі між можливими кандидатами на президента.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** під під час своєї поїздки по Европі, Азії й Африці дістав багато подарунків від королів, президентів, прем'єрів та інших осіб. Між цими дорогоцінними дарунками є срібні речі, східні килими, бюрко з мозаїкою, дві молоді ґазелі, кінь із гарним сідлом, дві сигари 39 цалів завдовжки та ін. Президент дарував особам, які його приймали, американську порцеляну, фотоапарати, радіові апарати, свої фота в посріблених рамах та ін. Тільки у Франції не було виміни подарунків, бо Президент був у Парижі не як державний гість, а як учасник конференції 4-ох західніх держав.

● **З Остіну** в Тексасі повідомляють, що до часу скликання Демократичної Крайової Номінаційної Конвенції (в липні 1960 року) по всіх містах ЗДА працюватимуть клюби за вибір сенатора Линдона Б. Джансона на президента ЗДА. Голова такого клюбу в Остіні Байрон Скелтон заявив, що він вірить у перемогу демократів в 1960 році, і що Линдон Джансон буде демократичним кандидатом-переможцем. Скелтон стверджує, що популярність Джансона шириться по Тексасу і цілих ЗДА.

● **Віллард Е. Едвардс** із Гонолюлю підготовив новий календар, в якому рік має 12 місяців, кожний місяць має 24 дні і 4 неділі, а кожна чверть року має один додатковий день, тобто всього 91 день. Отже рік в календарі Едвардса має 364 дні. Але що робити з одним днем у звичайному році, який має 365, і в переступному, який має 366 днів?

Різдво у християнському світі

Рим. — У день латинського Різдва 25-го ц. м. Папа Іван XXIII за щорічним звичаєм виконав з балькону над головним входом до собору св. Петра церемоніял Різдвяного благословення „урбі ет орбі" — місту і світові. Своє благословенство Папа попередив 8-хвилинною промовою, в якій говорив про „мир як Божий дар усім людям доброї волі на землі". Папа бажав усім „миру у ваших сумліннях, у пошануванні законів Бога і Церкви, миру у громадськості, у виконуванні своїх обов'язків, миру для ваших родин у щасті й терпеливості та в процвітанні всіх чеснот, миру між народами і в усьому світі, як плоду дійсного пошукування миру, основаного на добробуті під охороною свободи". Велетенська площа св. Петра була вщерть повна вірних, до чого причинився вийнятково гарний соняшний день, що настав після кількох дощевих днів. — Різдво минуло в усіх західніх столицях, як щороку у святковому молитовному настрої в порі Богослужб. На Середньому Сході, у Святій Землі, ізраїльсько-арабська ворожнеча ніде не закаламутила спокою і щорічний церемоніял церковних паломництв та відправ у Вифлеємі відбувся без ніякого інциденту. Совєти перервали перебирання західніх радіопередач на той час, коли „Голос Америки" передавав звернення президента Айзенгавера, а Ватиканська радіостація передавала звернення Папи. Західньо-німецький канцлер Аденауер промовляв через радіо до німців в Західній Німеччині і поза нею, закликаючи до національної єдности.

Антисемітський виступ у Кельні схвилював німецьке громадянство

Бонн. — У Західній Німеччині багато шуму наробив антисемітський вибрик у Кельні: на саму латинську Різдвяну ніч обмазано передню стіну синагоги свастиками й антисемітськими гаслами, між якими вписано теж: „Німці домагаються, щоб усі жиди пішли собі геть!" На пам'ятнику в честь жидівських жертв гітлеризму, віддаленому за одну милю від синагоги, замазано підпис. „Цей пам'ятник пригадує найбільш соромний період німецької історії". Справа наробила великого шуму тому, що ледви у вересні ц. р. відкриття цієї синагоги відбулось з участю самого канцлера Аденауера. Міністер внутрішніх справ Північної Надренії-Вестфалії, куди належить місто Кельн, негайно призначив нагороду 4,000 долярів за схоплення винуватців. Їх дійсно швидко розкрито й арештовано. Це були два молоді члени правої націоналістичної Державної партії, пекар Арнольд Струнк і службовик Павло Йозеф Шенен. Ця партія дістала була в останніх виборах ледви 1,02% голосів, не має в центральному парламенті ніякого посла, а одного посла в соймі Надренії-Вестфалії. Централя цієї партії негайно проголосила, що обох винуватців викинено з партії, та що розв'язано партійну станицю у Кельні. Найвищі німецькі чинники і вся преса різко осудили цей антисемітський вискок.

Совєтська експедиція дісталась до американської бази в Антарктиці

Веллінґтон, Нова Зеляндія. — Совєтська антарктична експедиція у складі 16-х осіб закінчили свій марш почерез нерозсліджені ще досі замерзлі простори південного бігунового обширу, проробивши 1.660 миль. Подорож тривала 3 місяці та почалась від совєтської антарктичної бази „Мірний" і закінчилась, осягнувши американську Південну Полярну базу. Совєтська експедиція отримала радіовказівки від американської бази, стоючи з нею постійно у зв'язку. Провідник експедиції Александер Дралькін заявив, що його експедиція пройшла мимо давньої бази Амундзена-Скотта та зібрала подорозі багато вартісного наукового матеріялу. Комендант совєтської експедиції вислав американським властям подяку за поміч, отриману з американської бази, та за гостинне прийняття американцями совєтської експедиційної залоги.

Комуно-китайська партія набірає нових членів

Гонґ Конґ. — Проріджена прерізними „чистками" Комуністична партія Китаю намагається збільшити свої ряди посиленим набором нових членів. І так, у Пейпінґу прийнято нових 12,000 членів, про яких офіційний комунікат висловився, як про „твердих визнавців" комуністичної науки. Але водночас в інших частинах Китаю перадикалізацію курсу у відно-регування" партійних рядів з переміщуванням одних партійних функціонарів та викиданням інших. Окрему проблему для централі комуністичної партії в Пейпінґу становлять закордонні китайці в південній Азії, які, у зв'язку з конфліктом Пейпінґу з Індією та Індонезією, проголошують льояльність до держав свого поселення.

● **Кубинський суд** в Гавані засудив кореспондента американського щоденника „Маямі Геральд" Джеймса Вукенена на 14 років тюрми за те, що нібито допоміг утекти з в'язниці іншому американцеві. Суд вирішив, що Букенен не відбуватиме кари, якщо негайно виїде з Куби. Найближчим літаком журналіст відлетів на Флориду.

В Ню Йорку відбулися письменницька Зустріч і літературний вечір „Слова"

Ню Йорк. — В суботу дня 26-го грудня в залях Українського Інституту Америки відбулася письменницька зустріч, заініційована правлінням Об'єднання Українських Письменників „Слово", в якій взяло участь понад 20 українських письменників та письменниць. Під час нарад, що ними проводив голова ОУП „Слово" Гр. Костюк, обговорено низку організаційних справ і вирішено м. ін. видати окремий літературний збірник, присвячений творчості сучасних українських письменників у вільному світі. Увечорі цього ж дня у великій залі Народного Дому в Ню Йорку відбувся літературний вечір із участю місцевих і приїжджих письменників. Відкрив вечір Григорій Костюк коротким оглядом деяких літературних почипів і досягнень, що були вможливлені жертвеністю приватних осіб, гуртів прихильників творчости того чи іншого письменника, як теж окремих установ та організацій. З черги ред. Б. Кравців подав статистику письменницьких сил у вільному світі й огляд літературної продукції в 1959 році — 18 позицій в поетичній ділянці, 19 позицій у прозовій та трьох видатних праць з літературної критики. На дальшу програму вечора склалися виступи письменниць та письменників. Читали свої твори: Оксана Керч, Діма, Богдан Бойчук, Микола Понеділок, Ярослава Острук, Докія Гуменна та Остап Тарнавський. Нові поезії і переклади Святослава Гординського читала по мистецьки театр. артистка Євдокія Дичківна-Блавацька.

ЗАХІД ОБМІРКОВУЄ НОВУ ДАТУ ДЛЯ ЗУСТРІЧІ З ХРУЩОВИМ

Москва. — Нікіта Хрущов, в однозвучних листах до президента Айзенгавера, англійського прем'єра Мекміллена і французького президента де Ґоля з 25-го грудня ц.р., висловив своє „глибоке вдоволення" з приводу ствердження західніми лідерами готовости перевести цілу низку конференцій „на вершинах", та погодився прибути на таку першу конференцію до Парижу. Однак він зазначив, що „на жаль, дата 27-го квітня є невигідна для совєтського уряду". Тому він, Хрущов, запропонував або 21-го квітня, або 4 травня 1960 року. У своєму листі Хрущов не пояснює ближче, чому йому не підходить дата 27-го квітня, запропонована західніми лідерами, але на пресовій конференції речник совєтського уряду Міхаїл Харламов пояснив, що перебування у Парижі напереломі квітня і травня наступного року внеможливило б Хрущову взяти участь, як щороку, у триденних парадах у Москві з нагоди 1-го травня, що є в Совєтах державним святом. В західніх столицях прийняли до відома листа Хрущова, втриманого у спокійному тоні, та — за пресовими твердженнями — повели негайно взаємну консультацію дипломатичним шляхом, яку іншу дату запропонувати Хрущову. Часописи твердять, що це найбільше залежатиме від през. Айзенгавера, який у травні матиме „гарячий час" в Конґресі та який саме на травень збірається ревізитувати Хрущова в Москві. Крім того, в Америці буде вестись вже передвиборча кампанія, безпосередньо перед червневими конвенціями обох великих партій. Обидві Хрущовим запропоновані дати для Заходу непридатні, тому, що 21-го квітня французький президент де Ґоль мав бути з відвідинами у Вашинґтоні, а на 4-го травня заповіджено конференцію прем'єрів Британського Коммонвелту у Лондоні. Однак, не вважаючи на ці календарні трудноці, західня преса заповідає швидке одностайне проголошення нової дати найближчої конференції „на вершинах" у Парижі весною 1960 року. Це одна з двох справ, що їх має вирішити президент Айзенгавер в найближчих годинах-днях: другою справою є продовження терміну, в якому ЗДА відмовляються від ведення штучних атомових вибухів. ЗДА, з уваги на конференцію, яка від 31-го жовтня мин. року ведеться у Женеві, відмовились були переводити такі експерименти до кінця 1959 року, ото ж цей термін минає в четвер цього тижня. Женевська конференція все ще не має успіху внаслідок небажання Совєтів піддатися відповідній контролі, яка виключила б нове зламання ними договору.

Совєти пробують поладнати справу своїх боргів супроти Америки

Москва. — Борги Совєтів супроти ЗДА стануть предметом совєтсько-американської конференції, яка почнеться у Вашинґтоні 11 січня ц.р. Совєти відмовились перейняти на себе зобов'язання за позики, що їх дістали були царська Росія і Тимчасовий уряд зараз після скинення царату. За останньої війни З'єдинені Держави врятували Совєтський Союз від розгрому німцями зброєю, амуніцією, матеріялами, харчами та грішми, разом на велетенську суму $10.-800.000.000. В післявоєнних переговорах ЗДА зреклися десять більйонів і домагалися звороту тільки 800 мільйонів, але Совєти щонайвище погоджувались заплатити 300 мільйонів. У 1952 р. ці переговори перервались. Коли Хрущов у розмові з през. Айзенгавером заговорив про американські кредити для Совєтів, Айзенгавер пригадав неполаднану справу совєтських боргів. Хрущов буцім-то заявив бажання „поладнати" цю справу. Переговори збоку Совєтів вестиме амбасадор СССР Міхаїл Меншіков, а репрезентантам ЗДА буде Чарльз Болен, недавній амбасадор ЗДА у Москві, а в останньому часі на Філіппінах, тепер дорадник державного департаменту в совєтських справах.

Між Індонезією і комуністичним Китаєм продовжується спір

Якарта. — Комуно-китайський міністер зак. справ маршал Чен-і звернувся з новою нотою до індонезійського міністра закордонних справ Субандрія з запереченням індонезійських закидів з 11-го грудня ц. р. щодо втручання комуністичного Китаю у внутрішні справи Індонезії та з повторенням попередніх вимог, щоб уряд Індонезії скасував розпорядок, яким заборонено китайцям торгувати в сільських округах індонезійських островів. Комуністичний Китай уповноважнив свого амбасадора в Якарті перевести в цій справі переговори. Індонезія твердить, що це її внутрішня справа, до якої Китаєві нема ніякого діла. Комуно-китайський міністер скаржиться в своїй останній ноті на звужування свободи рухів членам комуно-китайської амбасади в Індонезії. Індонезійські власті вважають, що серед чверть мільйона китайських купців є багато комуністичних аґітаторів і шпигунів.

У СВІТІ

● **Трибуна Люду"**, офіціоз комуно - польського уряду, закинув „Ню Йорк Таймсові" фальшування у звітах з обрад Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй. Мовляв, „НЙТаймс" промовчав, що голова делеґації ЗДА Генрі Кебот Ладж обіцяв шанувати „джентлменську угоду" з 1946 року, за якою нібито східньо - европейські (комуністичні) країни мають щороку діставати одно місце в Раді Безпеки ОН. „НЙТаймс" у своїй відповіді стверджує що Ладж ніколи такої заяви не складав.

● **Комуністичний Китай** робить натиск на уряд маленької держави Непаль в Гімалайських горах, щоб він підписав із ним договір „приязни та взаємної безпеки". За цим натиском криється ціль — вирвати Непаль з-під впливів Індії і єблегшити можливості насичення Непалю комуно - китайськими пропаґандистами. Індійський прем'єр Неру заявив 27 листопада, що Індія має обов'язок боронити Непаль.

● **В Японії** три буревії спричинили на острові Ріюкіо, де знаходяться американські бази, харчові трудноці для 140,000 осіб. Американські чинники в Окінаві зажадали з Вашинґтону харчової допомоги, але водночас ствердили, що безпосередньої небезпеки голоду нема.

● **Часопис „Совєтська Латвія"** повідомляє, що з комуністичної партії латиської ССР викинуто вісьмох молодих членів за відвідування церкви і взагалі за „релігійні забобони". З цієї нагоди комуно - латиський часопис дорікає керівникам комсомолу Латвії, що вони ще й досі не зуміли прищепити своїм членам комуністичної мудрости.

● **У в'язницях комуністичного Китаю** перебувають ще 5 американців — два цивільні службовці, засуджені на досмертну в'язницю за „шпигунство", два купці, що дістали по 15 років в'язниці за те саме, і 1 духовник. Тільки Червоний Хрест має право посилати їм раз на місяць харчову пачку на 10 кґ.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917, — authorized July 31, 1918.

Адреса: SVOBODA", P.O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

Гра на часі

Дейвід Лоренс звернув увагу в „Н. Й. Геральд Трибюн" з минулого тижня, що основною думкою в рішеннях конференції 15-ох західніх міністрів закордонних справ у Парижі та західньої „великої чвірки" було встановлення принципу — відтягання всіх справ. Себто: повідомивши Хрущова, що західні великодержави вбачають у найближчій конференції „на вершинах" тільки першу з довшої серії таких зустрічей, вони ствердили тим самим, що розв'язування актуальних міжнародних проблем вимагає безконечно довгого часу.

Таким чином на перше місце висувається — час, як чинник, що рішатиме про успіхи одної чи другої сторони. Москва і Пейпінг користають на „передишці", бо вона дозволяє їм консолідувати свою владу, вбивати в уярмлених народів надію на визволення, виховувати молодь в комуністичному дусі. Чим довше триває „статус кво" на Сході Европи і в Азії, тим більші шанси на його збереження у вічність — думають комуністи. Таким чином на овиді є продовжування до безконечности аномалії двох Німеччин, двох Китаїв, двох Корей, двох В'єтнамів і двох світів.

Але такий стан не може закріпити миру. Всі знають — і Папа в своєму Різдвяному зверненні це знову пригадав, — що без усунення причини лиха, без конструктивного розв'язання міжародних проблем, не може бути миру. Не може бути миру без перемоги правди і справедливости. Логічно, міжнародна ситуація буде далі кваситись і ніби-мирний стан буде насичуватися щораз новими конфліктами, розпалюванням і потаханням спорів. За єдиний вихід з цієї безнадійної ситуації названий американський публіцист вважає віру в безсмертній гін до волі в людині й народах. Тому він дораджує безперервно підтримувати цей гін в уярмлених Совєтами країнах. Правда, Хрущов сподівається приєднати для комуністичного режиму народи піднесенням їх життьового стандарту. Але відвічна правда, що не хлібом єдиним живе людина (нарід) — не втратила своєї сили. Тільки могутній визвольницький здвиг уярмлених комунізмом народів може закінчити нинішню затяжну історичну кризу. Дейвид Лоренс, при всьому своєму критицизмові супроти західньої політики, — оптиміст. Він вірить, що „котрогось дня скінчиться деспотизм" Москви, як скінчився деспотизм численних її попередниць у всесвітній історії. І він вірить, що не може на довгий час втриматися парадокс — підсилювання большевиками визвольного націоналізму в країнах Азії й Африки і винищування його за залізною завісою. І нас, українців, підтримує на дусі також тільки віра в закон історії, який засуджує на загибіль кожну тиранію.

Сила організованости

Відомий західньо-німецький „сталевий король" Альфред Крупп, власник велетенської сталеварної імперії, що в самому тільки 1959-му році продав своїх продуктів на більйон долярів, погодився виплатити відшкодування в сумі 10,000,000 німецьких марок (2,380,000 долярів) особам жидівської національности, які під час другої світової війни, як примусові робітники, в'язні концентраційних таборів і полонені, працювали у копальнях й у фабриках концерну Круппа, що продукував в той час зброю для гітлерівської агресії.

Згоди на виплату цієї суми добилась Конференція жидівських претенсій до Німеччини після довготривалих переговорів з керівництвом концерну Круппа, які відбувалися в Ню Йорку і в головному осідку Круппа в Ессені, у Західній Німеччині. Згідно з цією домовою, із фондів Круппа буде виплачене відшкодування яким 1,200 до 2,000 жидам, кожному з них по 5,000 нім. марок (1,190 долярів), незалежно від часу його примусової праці.

Конференція жидівських претенсій до Німеччини — це установа, створена в 1954 році, 23 жидівськими організаціями для регабілітації, переселення і відшкодування втрат жидів, жертв гітлерівського переслідування. Зусильними змаганнями і заходами, ця Конференція протягом 5 років свого існування добилася незвичайних успіхів. Крім згаданої вище домови з Круппом, вона домоглася в лютому 1957 року відшкодування від німецького хемічного концерну I. Г. Фарбен в сумі 27,000,000 німецьких марок (6,430,000 дол.) для яких 6,000 жидів, колишніх примусових робітників у цьому концерні.

Під час другої світової війни по копальнях та фабриках Круппа і в заводах I. Г. Фарбен працювали також десятки тисяч робітників інших національностей в тому числі й тисячі українців — в'язнів концентраційних таборів, полонених і робітників, привезених примусово з України. Всі вони залишилися без відшкодування за примусову працю, за втрачені сили і здоров'я, бо, з одного боку, належні їм суми загарбали Совєти із осягненими з Німеччини репараціями, а з другого боку, пошкодовані українці, що залишилися у вільному світі, не виявили потрібної організованости й солідарности в добуванні належних їм правно й морально відшкодувань від німецьких індустрійних концернів.

Жертви пропаганди

Живе і друковане слово та до неймовірних висот розвинені у вільній американській системі технічні засоби всілякої пропаганди створюють у цій країні надзвичайно широкі можливості пропагандивних зловживань для несовісних людей. Про це свідчать постійні перевірки ситуації відповідною конгресовою комісією та іншими місцевими, стейтовими чи федеральними властями, як, наприклад, останнє слідство в справі комерційно-пропагандивних зловживань на телевізійних програмах. Ясно, що в таких обставинах діє також політична пропаганда, що посередньо чи безпосередньо виходить з Кремлю.

Для ясности образу наведімо приклад. Живе собі наш громадянин, працює, добре заробляє, користає з усіх благодатей американського добробуту і волі. Наше громадське і культурне життя для нього вже „просвітянщина", на яку „шкода часу", українська преса і книжка для нього вже „примітивні". Але з часом таки треба щось робити, тож заглядає наш громадянин до американської газети чи книжки, при чому круг його заінтересовань обмежується звичайно професійною ділянкою. Далі натрапляє він на статтю американського відвідувача в СССР, який бачив одне чи друге потьомкінське село і — коли до того ж є законодавцем, що обстоює потребу більших бюджетвих видатків на шкільництво, оборону та ін. — свої міркування відповідно „підкреслює". Так крок за кроком наш громадянин, утративши орієнтацію в цілості справ, починає приходити до однобічних висновків і, не змінюючи ані свого світогляду, ані виразного антибольшевицького наставлення, починає подивляти ту злочинну систему, що в його притемненій пропагандою опінії „переганяє Америку". Дальше однобічне заінтересування тією справою та однобічне шукання аргументів на виправдання свого враження може легко завести людину в сліпий кут, з якого вона бачитиме тільки „спутніка", але вже не бачитиме, що того „спутніка" спрепаровано коштом неймовірної нужди підсовєтських людей, які прохають своїх земляків в Америці не тільки про штани і хустку, але й про гребінчик та голку. Брак всебічного заінтересування, яке змушувало б постійно перевіряти подавані пропагандивні „факти", навіть обґрунтовані переконливими, на перший погляд, цифрами, може поступово перетворити людину в жертву пропаганди. Це кожний з нас повинен мати у свідомості і поробити з того практичні висновки.

В. Приходько

УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА 1917-23 РОКІВ У ФАКТАХ І ДОКУМЕНТАХ

Так називається праця д-ра Володимира Трембіцького, про яку автор мав доповідь на засіданні Наукового Товариства ім. Шевченка, 13 листопада цього року. Праця має вийти англійською мовою. Її головний зміст і завдання: представити чужинцям у фактах і документах добу існування Української Держави, а головне — зносини її з іншими державами світу, себто чинність Української Народньої Республіки — Української Держави — на полі дипломатичному. Самозрозуміло, що дипломатична акція не могла бути відірваною від самого реального існування Української Держави — її внутрішнього устрою, економіки, фінансів, збройних сил, культурного життя і ін., а тому всі ці галузі в праці д-ра В. Трембіцького також знайшли — і то досить повний — відбиток.

Над своєю майбутньою книгою автор, за його словами, працює вже два роки. Для цього він зібрав низку державних актів і документів, у формі законів, розпоряджень, офіційних паперів та листів різних міністерств за період існування української державности в р.р. 1917-23.

Звичайно, може постати питання: чи встані одна людина, за порівняно короткий час, охопити увесь цей матеріял, маючи на увазі, що окремі ділянки з доби існування української державности, як, наприклад, збройна боротьба України з її ворогами, освітня и церковна справи та ін., вже сьогодні мають за собою великі томи історії та спогадів.

На це автор зазначив, що він не ставив собі завдання подати і с т о р і ю новітньої української державности, бо це — ґрандіозна праця для цілого ряду істориків та *політиків*, — його ж завдання іншого характеру, а саме — схопити в актах, документах та світлинах основний образ Української Держави, як вона існувала в р.р. 1917-23, щоб чужинець, перегорнувши книжку, мав можливість скласти собі уявлення про нашу державу, нашу боротьбу і наші, українські, завдання на майбутнє.

Треба, одначе, сказати, що, не зважаючи на цей свідомо обмежений плян, праця д-ра В. Трембіцького закроєна дуже широко і обіцяє бути вельми цінною й цікавою також і для кожного українського громадянина. Про це свідчить зміст поодиноких розділів, які дозволимо собі подати в найстислішому вигляді.

Так, в першому розділі праці буде подано відомості про інсиґнії української державности, про державні урядові прапори, печаті, емблеми і ін., з наведенням законів про них.

Другий розділ має показати на мапах територіяльно-адміністративне оформлення території Української Народньої Республіки, як по лінії державних кордонів, затверджених міжнародними трактатами, так і по лінії внутрішнього розподілу території України на поодинокі області чи землі.

Третім розділом праці, найповажнішим у цілості твору, є дипломатичні зносини Української Держави. В цьому розділі будуть подані майже повний список українського дипломатичного корпусу закордоном та чужинецького дипломатичного корпусу у Києві, велика кількість документів з діяльности нашого міністерства закорд. справ, а також наших і чужих посольств в столиці України.

Четвертий розділ праці охоплює справи української закордонної торгівлі, пошти, валюти та бюджету. Тут будуть представлені документи, що стосуються міжнародних торговельних трактатів України, зразки українських банкнотів, із поданням історії постання української державної валюти та її міжнародної вартости. В цім розділі автор подасть характеристику першого українського бюджету.

П'ятий розділ має охоплювати питання українського економічного потенціялу, у формі статті, низки таблиць, статистичних діяграм та мап, а в окремому підрозділі має бути з'ясована справа всіх родів транспорту: залізничого, морського, річкового, летунського та поштового. Тутже будуть подані зразки всіх українських державних поштових марок.

Шостий розділ праці присвячений Українській Армії. Тут будуть подані: схема організації українських збройних сил, сфера діяльности міністерств — військового та морського, з їх розгалуженнями, знімки всіх родів зброї і документи, що представляють Українську Армію, як регулярну збройну силу суверенної держави.

Сьомий розділ праці охоплює питання діяльности міністерства пропаганди й інформації та української пресової служби (Українська Телеграфічна Аґенція — УТА). До цього розділу також буде доданий цінний документальний матеріял про працю нашого журналістичного світу.

Восьмий розділ праці має становити „календаріюм", — своєрідну хроніку міжнародної діяльности України. На кожний день місяця та року буде подано працю українських урядів, міністерств та їх представництв закордоном, як теж акції чужих урядових чинників в Україні і столицях світу у відношенні до Української Держави.

Як видно з короткого перегляду змісту майбутньої книги, — це праця що має для нас першорядне значення. Зокрема, це буде сконденсований, ясний і безсторонній арґумент при виявах і намаганнях „непередрішенства." Треба лише зазначити, що, оскільки така книжка потрібна для чужинців, в такійже мірі вона була б потрібна і українською мовою, особливо для нашого молодшого покоління.

Уся досі проведена робота і увесь зібраний для книжки матеріял — все це заслуга автора та його ентузіязму і особистої жертвенности. Праця вже недалека від закінчення, і дуже було б потрібно, щоб наші українські установи, а також наші меценати та заможніші люди зацікавилися нею і допомогли гідно її завершити, — для добра цілої української справи.

НА ТЕМИ ДНЯ

СОВЄТСЬКА МОЛОДЬ ВІДВІДУЄ ЗДА

На підставі угоди між Москвою і Вашингтоном щодо „культурної виміни" чимраз більше підсовєтської молоді відвідує цю країну. З кінцем листопада закінчила в Ню Йорку своє 30-денне турне по центральних і південних стейтах ЗДА 24-членна група. Приміщено було її в одному з кращих готелів, і вже в перший день свого побуту на терені цього міста-велетня, не щадили молоді люди слів про все, що бачили й чули в Америці. „Це були незабутні хвилини", — сказав репортерам один із членів тієї експедиції. А вже найбільше захоплювалися совєтські відвідувачі телевізорами встановленими у кожному готелі, куди заїжджали вони в дорозі.

Серед цієї групки совєтських відвідувачів були заступлені такі професії: піяніст, правник, декілька комсомольських провідників, робітник, актор, інженер та декілька вчителів і студентів. Усі вони однозгідно заявляли, що скрізь де тільки вони були, американці сердешно їх вітали, запрошували до своїх домів, клюбів, розпитували про побут і працю в СССР. А вони „радо служили" вичерпними інформаціями про своє життя у совєтському царстві.

Які питання ставили їм найчастіше американці? — „Чи побачивши наше життя — змінили ви свою думку про ЗДА? — це було типове запитання, на яке „паломники" давали завжди дипломатичну, виминливу відповідь: так і ні. Молодий композитор був захоплений, що американці знають і залюбки слухають музичні твори Шостаковича. Він ствердив, що американці таки воліють „реальне мистецтво", як і молодь в СССР, дармащо, „сюрреалістичне мистецтво народилося в капіталістичних країнах".

Які ж негативи має тутешнє життя, на думку відвідувачів? — „Я відвідала шість чи сім американських шкіл, — заявила Джема Астарян, провідна діячка піонерської організації у Вірменській ССР. — Вчителі віддані своїй роботі, знають своє діло, зате молодь не так. Поведінка шкільної молоді лишає багато побажань. Вона замолода на свої діла й слова"... Не сподобались цій комсомолці дешеві, плиткі написи по шкільних будинках, вирізки і афіші, роблені шкільною молоддю. Також жування гуми й недостача респекту до свого начальства — мінуси тутешньої молоді, на її думку.

Інший відвідувач був приявний на конференції середньошкільної молоді, на якій учні висловлювали думки, щодо вибору майбутньої своєї професії. З цього приводу совєтський гість заявив: „Метода щодо цього у нашій країні багато краща й ефектовніша. У нас держава має обов'язок, а то й право рішати, яким життьовим шляхом повинен іти кожний учень..." Студент Логінов сказав, що мав багато розмов з молодими американцями — на студентських зборах, по їхніх домах, на фармах, і пересвідчився, що „американці мають свої погляди на деякі справи, а ми маємо свої, відмінні". І додав з емфазою: „ці питання треба нам розв'язувати в дусі кемпу Дейвіда".

О. М.

„ЗЛОЧИН ОБРАЗИ ВЕЛИЧНОСТИ"

Мюнхен. — Злочин образи величности був визнаний законом в Римській державі, коли там утвердилася монархія (I ст. по Р. Х.). За зневажливе слово на адресу імператора або членів його родини винуватця могли заслати в далеку країну або навіть покарати смертю. Один із перших покараних за злочин образи величности був, здається, римський поет Овідій Назон. Він необережно пустив серед громадянства вістку про неморальну поведінку Юлії, дочки імператора Августа. Розгніваний імператор звелів поетові негайно вибратися в далеку дорогу, аж у Добруджу над Чорним морем. Там і помер поет, лишивши потомству смутні елегії, названі „Трістія" (сумні пісні) та „Листи з над Чорного моря".

За „злочин образи величности" карався в неволі десять років Тарас Шевченко. Його товаришам з Братства Кирила й Методія — Костомарову, Кулішеві і Миколі Гулакові — дали малу кару. Але Шевченка за „возмутітельние стіхотворенія", в яких він нешанобливо відзивався про царя і царицю, покарано найтяжче.

В демократії нема закону про образу величности. Це дуже давня традиція. Наприклад, в атенській демократії (5 стол. перед Христом) і в Римській республіці поети писали з'їдливі вірші й комедії, в яких висміювали політичних діячів, але за це їх ніхто не судив і не карав.

„Злочин образи величности" перестав існутати в усіх країнах світу, в яких скасовано монархічні абсолютистичні режими. В тих державах, де збереглася конституційна монархія, не переслідують законом тих громадян, які відзиваються зневажливо про своїх монархів. Але є свого роду неписаний закон: не писати про конституційних монархів нічого лихого, бо відомо кожному, що король у конституційній державі „царствує, але не править". Він за політику свого уряду не відповідає, уряд залежить від парляменту.

В 20 столітті на зміну абсолютним чи напівабсолютним монархіям (Росія, Німеччина, Австро-Угорщина) прийшли режими республіканські й диктаторські: Ленін, Гітлер, Горті й інші. Вільну думку задушено і громадяни вже не мали свободи висловлюватись не то зневажливо, але навіть критично про політику й особу диктатора. — Правда, процесів за „образу величности" в диктаторських країнах не влаштовують, але з винуватцями поступають коротшим способом: їх карає без суду, адміністративним порядком, поліція. В пресі демократичних країн дуже неприхильні політичним діячам карикатури й сатири. Ці методи в диктаторських державах заборонені. В німецькій пресі за влади Гітлера появлялись часто карикатури на чужих політичних діячів, але сам „вождь" і члени його кліки були „недоторкані". Те саме в совєтській імперії: ніхто не сміє там критикувати Леніна, Сталіна чи Хрущова, або (борони, Боже!) малювати на них карикатури. Мені довелося чути від українських дівчат, вивезених німцями на роботу в другій світовій війні, як в Україні був покараний селянин на 5 років концентраційного табору. Попиваючи пиво з своїм приятелем, він сказав: „У тебе, брате, лисина, як у Леніна". За таке порівняння лисини простого селянина з лисиною „вождя світового пролетаріяту" винуватець мусів тяжко каратися.

Сліди диктаторських режимів лишаються на довгий час у душах громадян, що в тих режимах виростали. Цими днями стала відома в Мюнхені пригода: один купець висловився зневажливо при свідках про голову уряду Західньої Німеччини Аденауера. Після того він одержав лист від невідомої особи з вимогою виплатити солідну суму грошей, бо інакше він буде покликаний у поліцію і покараний за образу „союзного канцлера". Вихований у страху перед начальством за Гітлера, купець виплатив 7,000 марок (1,800 дол.). Але далі почав думати і звернувся до адвоката для вияснення справи. Довідався, що в Західній Німеччині нема закону „образи величности". Нечесного хитруна, що вимантив гроші у наївного купця, судово покарано. Але цей випадок свідчить, що „страх перед начальством" живе в серцях багатьох громадян, які пройшли диктаторську „школу". Навіть у демократичній республіці вони ще не опам'яталися, і їм сняться концентраційні табори та інші „приємності" диктаторських режимів.

П. С.

Уряд вимагає від міст пляну перебудови цілих міських районів

Вашингтон. — Адміністратор Федеральної Будівельної і Фінансової Програми — Норман П. Мейсон заявив, що міські управи мусітимуть предложити вичерпні й об'ємисті пляни перебудови цілих міських районів, а не тільки окремих міських громад. Уряд даватиме допомогу тим містам, які предложать широкі пляни перебудови цілих міських метрополій, і які узглядннять в тих плянах такі основні справи здорового розвитку міських районів як парки, автостради і шляхи, школи і відпочинкові можливості. „Розвиток міст не кінчається зараз за міською рогачкою, казав адміністратор Мейсон, бо міські проблеми є нероздільні від цілого району, який оточує дану метрополію, і який обіймає всі ті найближчі місцевості, куди сягає життя великого міста". Це повідомлення адміністратора будівельної програми є вияснениям того закону, який Конґрес ухвалив був влітку 1959 року. Згідно з тим законом передбачається федеральну допомогу для малих міст і великих метрополій, але міські управи мусять видати на свою розбудову стільки, скільки допомоги дістануть від федерального уряду.

Андрій Кігічак

ПЕРЕДРІЗДВЯНІ РЕМІНІСЦЕНЦІЇ З МИНУЛОГО

(Про львівських батярів)

(2)

Тип другого нашого батяра змалював пок. Мільо Волосянський. Коли в січні 1918 р. помагав він колядувати хлопцям і дівчатам на митрополичий фонд для вдів і сиріт на Новому і Старому Знесінні (за Замарстиновом) у Львові, то, колядуючи вже в останньому домі, побачив хату в полі, звідки доходили звуки гармонії та співи. Певно наші, подумав він. Коли виявив охоту там заколядувати, хлопці скривились і пояснили, що це хата батяра, прозваного „митрополитою", бо він пробив польського батяра ножем у коршмі, коли той образив нашого Митрополита. Це тим більше заохотило Волосянського поколядувати у нього. Коли хор вдарив *коляду*, все в хаті затихло. По скінченні коляди ніхто не виходив і прийшлося колядникам ввійти в хату. Тоді встав з-за стола кремезний чоловік, кулявий на ногу, і з сльозами на очах, але очевидно по-польськи подякував за коляду і попросив заспівати ще „Нову радість". Його бажання сповнили. Хор колядував, а господар стояв і думав, певно про свої молоді літа, коли був він ще такий самий, як усі люди. Потім зібрав з усіх присутніх у хаті „гостей" більше, як зібрали хлопці і дівчата за три дні коляди. Це було на св. Степана, а господар був Степан на прізвище Капустій.

Та не думав тоді оповідач, що ще раз зустріне „митрополиту". В 1918 році йшли бої у Львові. Кілька УСС-ів з студентами вибивали поляків з міської різні. Критичного дня різня кілька разів проходила з рук до рук, а коли остаточно наші прогнали поляків, то коло входу до різні лежало кілька вбитих УСС-ів і хлопців у гімназійних мундурах. В різні застав Волосянський нашого санітета, який давав першу поміч якомусь цивілеві. Чотар УСС Осип Теліщак, пояснив Волосянському, що цей незнаний чоловік незвичайно відважно боровся ввесь час, але вже наприкінці бою дістав смертний постріл через живіт у хребет. Підійшовши ближче, Волосянський пізнав у тому герої знаного вже нам „митрополиту". Він також пізнав Волосянського і звернувся до нього зі словами: „Пане ляйтнанте, до часу, як ви так пєкнє колєдували в моїй хаті, я лише знав, що я до вас належу, а від тої коляди я став українцем. Длятого, прошу вас, я вмираю, тож заколядуйте мені ще раз тієї „Нова радість стала". Кілька приявних бойовиків стали біля раненого на коліна і заломаними в горлі голосами заколядували. Степан Капустій, „Кулявий Фуньо - „митрополит" згинув як герой в обороні українського Львова. Того самого вечора похоронили його з усіма військовими почестями.

Таких прикладів, незафіксованих в літературі, можна б навести далеко більше. Знаний був у Бориславі батяр Пструсь К-к. Він знав, що своєю професією нікому чести не приносить, дармащо ніколи не можна було йому нічого доказати. Але членам управ наших харитативних установ було відомо, що анонімні пожертви в копертах на ціль тих установ походять від „Пструся". Згинув він від кулі ґестапівця на мості „на Потоці".

Як уже сказано, тим підземним світом ми не цікавилися. Іншої думки були поляки. Їхні журналісти шукали товариства батярів, студіювали їх батярський жарґон (ґвару), звичаї та обичаї, і, не зважаючи на їхній „фах", перевиховували їх на своїх патріотів. Польські батяри були авангардом шовіністичної Польонії, і саме вони вели перед в антиукраїнських демонстраціях, демолюючи наші установи. У 1918 році, під час боїв за Львів батяри були не тільки польськими кур'єрами на зайнятих нами теренах, але й доставцями харчів для оточених нами польських частин.

Якось раз в поїзді автор цих рядків зустрів колишнього товариша шкільної лавки, якому доля судила опинитися в підземному, несимпатичному світі. Він був настільки вирозумілий, що ні до кого з своїх бувших товаришів не признавався. Але тоді в поїзді сам-на-сам почав розмову на... на політичну тему. Він вважав, що кожний інтеліґент, якщо не є членом підпілля, то в усякому разі в деякі речі втаємничений. Нарікав на невдачу з нападом на пошту в Городку під Львовом, і висловив здивування, що ми до революційної акції не анґажуємо власне батярський український світ. Не вичікуючи на мою відповідь продовжував: „Помиляються ті, які думають, що ми — елемент національно непевний. Власне, маючи почуття приналежности до своєї нації, ми хотіли б себе регабілітувати. Часто виконуючи революційну роботу молодь падає жертвою в такій ситуації, в якій ми виконали б роботу солідно, бо поліція, маючи нас на картотеці як звичайних злочинців, не підозрівала б у нас українського патріотизму. А проте — закінчив він, — ми і на допитах тверді".

Тих львівських батярів напевно вже немає. Але про Броня Пастушинського, Стефана Капустія - „митрополита" та колишнього ученика стрийської гімназії, не зважаючи на їхню неприємну професію, варто під Різдво згадати.

Кінець.

ЛИСТ

На клаптику паперу
Рука напише слово
Коротке:
Прощай!
Хоч тьмані очі знову, знову
Обіцюють солодкий
Одчай.

На клаптику паперу
Рука напише тремтячи,
Що тісно двом серцям
На світі
Широкому.

БОГДАН І. АНТОНИЧ

УСЯ ЦЬОГОРІЧНА КОЛЯДА НА ХАРИТАТИВНУ АКЦІЮ ЗУАДК!

ПОЖЕРТВИ ВИСИЛАТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО ДО ЗУАДК У ФИЛАДЕЛФІЇ: UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMMITTE, P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

МИТРОПОЛИТ ЙОСИФ СЛІПИЙ — У 20-РІЧЧЯ АРХИЄРЕЙСТВА

Митрополит Йосиф Сліпий

Дня 22-го грудня 1959 року минуло двадцять літ, як ректор Богословської Академії у Львові, о. мітрат д-р Йосиф Сліпий одержав у Митрополичій каплиці на Святоюрській горі архиєрейські свячення з рук Митрополита Кир Андрея та Владик Никити Будки і Кир Николая Чарнецького. При свяченнях новий Владика одержав дві до того часу рідко наділювані гідності, а саме гідність архиєпископа (Саррейського) та право наслідства на митрополичому престолі Галицьких Митрополитів — після смерти Митрополита Андрея Шептицького.

Вже самі обставини номінації та висвячення віщували немов увесь трагізм, який чекав Митрополита-Номіната. Передбачаючи всяку евентуальність, Митрополит Андрей в листі з дня 10-го жовтня 1939 просив Апостольську Столицю найменувати ректора Богословської Академії о. д-ра Йосипа Сліпого Єпископом з правом наслідства. У відповідь на цей лист, секретар Св. Конгрегації для Східньої Церкви Кард. Тіссеран секретною дорогою повідомив Митрополита Кир Андрея, що Папа Пій XII номінував о. д-ра Йосифа Сліпого, ректора Богословської Академії і Архидиякона Митрополичої Капітули Архиєпископом Саррейським з правом наслідства. Повідомлення Кард. Тіссерана було писане 27-го листопада 1939 року, а вже 26-го грудня 1939 року Митрополит Кир Андрей повідомив Рим, що о. д-р Йосиф Сліпий одержав свячення. Номінаційна булля датована днем 25-го листопада 1939 р., була проголошена щойно в 1942 році. Вперше Митрополит Андрей подав до відома ширшому загалові про цей факт при нагоді новорічних побажань, що їх прийшли зложити Митрополитові за давньою традицією представники духовенства та громадянства на Новий Рік 1942.

Під час большевицької окупації Архиєп. Йосиф помагав Митрополитові Кир Андреєві та писав пильно Догматику Вселенської Церкви — одинокий того роду підручник написаний українським вченим богословом, що базується на глибокому знанні східньої і західньої богословії. На жаль тільки третій том зберігся та видрукуваний у В-ві „Логос" в Канаді.

З днем 1-го листопада 1944 р., після смерти Митрополита Андрея, Архиєпископ Кир Йосиф перейняв престіл Галицьких Митрополитів. Перший писаний документ, який прийшов на Захід від нового Митрополита, було повідомлення про смерть і похорони Слуги Божого Митрополита Андрея. Цей одинокий документ носить дату 19-го листопада 1944 р. і це останній офіційний документ Української Католицької Церкви під большевиками, що його підписав Митрополит, Йосиф Сліпий. Вже 11-го квітня 1945 року большевики заарештували Митрополита Йосифа та всіх інших єпископів. Після цілого року різного роду тортур та спроб навернути їх на сталінське „православіє", остаточно засуджено усіх їх за „державну зраду". Митрополит Кир Йосиф одержав 8 літ, які перебув у Воркуті та інших концентраційних таборах. Якийсь час мав перебувати в домі для старців сторожем в Красноярському краю. В міжчасі роблено безупину спроби, щоб його таки змусити до зради рідної Церкви і Народу, але цей правдивий новітній Ісповідник при Божій помочі не піддався тим діявольським намовам й обіцянкам і не зламали його тортури. Востаннє прийшла вістка, що Митрополит Йосиф засуджений ще на 7 років каторги за підпольну організацію Української Католицької Церкви. Митрополит Йосиф мав писати пастирські листи до своїх осиротілих вірних, яких кріпив на дусі та закликав до вірности Христові та Його Святій Церкві.

Сьогодні Митрополит Йосиф десь далеко у сибірських тайгах, вирваний від свого стада ворогами людської волі, ворогами свободи совісти та й усього того, що звемо людською гідністю. Жорстокістю хочуть большевики зламати духа великих провідників та й тим самим духа Народу.

У 20-ті роковини архиєрейських свячень Митрополита-Ісповідника не задзвонять радісно святоюрські дзвони, вітаючи свого Архипастиря, але глухо забрящать кайдани, якими сковано ті руки, що так вірно впродовж усіх трудящих літ свого життя приносили Безкровну Жертву за свій нарід і за свою Церкву, для яких Він себе всеціло посвятив. Митрополит Йосиф це найкращий ученик Митрополита Кир Андрея і він гідно несе Христовий Прапор без огляду на муки і знущання. Митрополит Йосиф — це символ невгнутої віри, символ посвяти і жертви за Христа і нарід. І таким Він залишиться для нас і грядучих поколінь.

В. Ленцик

НА ШИРШІ ВОДИ

З ДІЯЛЬНОСТИ ТОВ. ДНІСТЕР, ІНК.; 361 ВІДДІЛУ УНСОЮЗУ В НЮ ЙОРКУ

Придбання членів.

Справа придбання нових членів до УНСоюзу є чоловою проблемою ювілейних обходів Союзу з нагоди його 65-ліття. Дністер, як один з найбільших та передових Відділів, рішив придбати в цьому році 150 нових членів. Спосіб виконання цього зобов'язання Дністер розв'язав так: усіх членів Управи та Контрольної Комісії начисляють 15, отже кожний з них придбає по десять членів, то наше зобов'язання здійсниться. Це теоретична розв'язка. Дійсність говорить, що деякі члени вже перевиконали свою норму, приміром п. Іван Галичин; деякі досягають своєї цілі; а решта запевняють, що їх слово, то не полова і все буде зроблене. Гадаємо, що ніхто не схоче стати до звіту на слідуючих загальних зборах з порожніми руками. Також загал членства, якого Дністер нараховує тисячу сімсот, міг би причинитися до позитивного розв'язання цього питання, хоч би тим, щоб бодай подавав управі добрі адреси людей, яких можна б притягнути в члени УНСоюзу. Фінансовий секретар Петро Кучма інформує, що досі в цій кампанії ми лише здобули 70 членів, треба ще придбати 80 членів. Поможіть, члени. Спільними силами сповнимо свій обов'язок.

Стипендійно - Позичковий Фонд.

Другою справою ширшого громадського характеру, важливою для нашої тутешньої української спільноти, є справа створення стипендійно - позичкового фонду при УНСоюзі для користування української студійної молоді. Ця ідея не нова, але наново піднесена і піддана під розвагу на загальних зборах Дністра на початку цього року. Створився був при Дністрі спеціяльний ініціятивний комітет, що його очолював був п. Ст. Ковальчук. Виходив цей комітет з заложення, що кожна організація, що не хоче попасти в стан занепаду, мусить все висувати нові відмолоджуючі ідеї, що відповідають тенденціям та бажанням даного середовища. Одною з найважливіших громадських проблем української спільноти в Америці є помагати інтелектуальному ростові та здобуванню фахової освіти нашим найздібнішим та найбільше потребуючим українським студентам. Третім товчком до дії в тому напрямку, було переконання, що УНСоюз був і є громадсько та патріотично наставленою організацією, а крім того доброю фінансовою асекураційною організацією. і тому за УНСоюзом є всі можливості започаткувати та здійснити цю справу.

З тою ідеєю Дністер кількакратно виступав на окружних зборах нюйоркської округи УНСоюзу. Та Дністер вийшов на ширші води, аж тоді, коли 3. жовтня 1959 р. ця справа була продискутована та рішена на окружних зборах Відділів нюйоркської округи. Справу цю окружні збори перейняли від Дністра та взяли її за свою і вибрали окремий технічний комітет в складі дев'ятьох осіб. Завданням комітету є розробити справу теоретично. дати їй правні основи, знайти джерела прибутків, розпропагувати поміж іншими Відділами УНСоюзу і евентуально прийти на найближчу конвенцію з готовим проєктом, а може навіть фондами. та просити найвищий Союзовий чинник, яким являється конвенція, схвалити цей проєкт. Багато є ентузіястів цієї справи. Першим з них п. Ст. Конвальчук, що реферував її від Дністра. Підтримували цю справу головний редактор „Свободи" п. А. Драган, п. М. Шпитко, та п. А. Копистянський. Були і такі, що вже обраховували фонди, як п. Г. Яремчук. Інші казали, що як конвенція ухвалить 2 центи місячно від кожного фізичного члена при стяганні вкладок, то УНСоюз ставить стипендійному фондові до диспозиції дванадцять тисяч річно. Була і опозиція, яка в основному признає конечність такої акції, але на основі досвіду в громадській роботі бачить великі труднощі у воплоченні цієї ідеї, керуючися старою правдою: „що легше є вивісити прапори, чим під ними встоятися і їх оборонити". Та для всіх було слово радісне головного касира Р. Слободяна, того, який числить всі мільйони УНСоюзу, що доляр то не все, а моральна постава У. Н. Союзу творить його силу. Якби не було і щоб не сталося, Дністер дав виплисти своїй ідеї на ширші води.

Бенкет в пошану почесного члена Івана Галичина.

Послідні загальні збори Дністра нагородили п. Івана Галичина почесним членством за довголітню наполегливу працю на добро української спільноти та УНСоюзу. З цього приводу Дністер вшанував свого почесного члена бенкетом, що відбувся 28 листопада ц. р.,в залі Дністра.

„Дар катові України".

На „протихрущівську акцію" члени Дністра зложили: по $5: М. Малетич, Ст. Ковальчук. П. Кучма, д-р В. Вишиваний, А. Ясний, М. Гладун; Дмитро Бомийчук $3.70; М. Кузима $2.40; по $2: М. Чума, І. Галичин, Й. Старинчак, Д. Кольба, К. Пелешок. Стан. Прончак; О. Баляс $1.

На місячних вересневих зборах зібрано суму $49.10. З каси Товариства доплачено суму $25.90, так, що в загальному переказано Об'єднаному Комітетоті Укр. Ам. Організацій в Ню Йорку суму $75.00.

Богдан Левицький,
рек. секретар.

Вступайте в члени УНСоюзу!

Гертруда Романюк

Вечір — присвячений пам'яті Мазепи

Осередок Праці Наукового Товариства ім. Шевченка в Шикаґо влаштував 24-го жовтня, 1959 року, в будинку правничого факультету Норт-Вестерн університету вечір докладів, в англійській мові, який вцілості був присвячений пам'яті Гетьмана Мазепи.

Конференцію відкрив голова Осередку праці НТШ в Шикаґо д-р Володимир Соколовський.

В інавґураційній промові проф. Роман Смаль-Стоцький з Маркет університету, накреслив рами критичних студій докладів того вечора. Проф. Смаль - Стоцький звеличав Мазепу як всесторонньо образованого монарха, опікуна мистецтва і науки, мецената церкви. Вся його політична діяльність була спрямована на освободження України, при тім він запопадливо дбав про піднесення добробуту своєї країни, і підтримував торгівлю й промисл.

Слідувала доповідь проф. Кляренса А. Менінґа, про ролю Мазепи в східньо - европейській політиці. По короткім, з'ясуванні міжнародного історичного тла часів Мазепи прелеґент говорив про історичні факти, головно про взаємини Мазепи з Петром І-им і Карлом XII. Менінґ з захопленням говорив про нечувану активність та витривалість Мазепи в політичних плянах, які він послідовно реалізував вже у старшому віці. У своїх зносинах з Петром Мазепа майже з макіявелівським спритом зумів закривати свої дійсні політичні наміри. Цар Петро довіряв йому сліпо та уважав його своїм найвірнішим союзником.

Мазепа виявив себе у зносинах з Карлом наскрізь характерною і шляхетною людиною. Під час нещасливої битви під Полтавою. він не тільки виявив себе вірним союзником Карла, але й зумів успішно прикрити його відворот.

Проф. Меннінґ прирівняв Мазепу до Вашингтона, чим він намагався висвітлити, яку велику ціну він дає боротьбі Мазепи за незалежність України.

Проф. Фізер з Нотр Дем університету говорив про Мазепу у світовій літературі. Він викладав, настільки Мазепа в 19 столітті полонив мистецьку уяву. У літературних творах та історична постать зображена фантастично і нереально. Фізер зазначив, що вартість літературних творів не можна міряти тільки на підставі вірности зображень історичної дійсности. Мистецтво має свої власні закони. Він вказав на той факт, що при великім заінтересуванні Мазепою у світовій літературі, мусимо ствердити повний брак з'ясування історичної правди про Мазепу.

Доповідь проф. Іллі Витановича була присвячена соціяльним і господарським проблемам політики Мазепи. Мазепа поставив собі завдання зомодернізувати і скріпити українську державу. Зразки черпав він у тогочасній меркалістичній системі Західньої Европи. На імпорт і експорт товарів він наклав мито, організував фабрики, бо дбав про гроші в державній скарбниці. Він заохочував до мануфактурного виробництва та розбудовував державну адміністрацію. Він бачив, що консервативна система армії, спертої на козацькій верстві, вже не відповідала вимогам модерної держави, тому робив заходи для утворення сталої армії.

Петро І. зумів зручними торговельними концесіями присднати собі приязнь Англії. Торговельні обороти за роки 1697—1704 між Англією і Росією зросли на три рази. Проф. Витанович підкреслив, що великодержави Европи намагалися торгівлею з Москвою збільшити свої прибутки. В такім насвітленні оцінка боротьби Мазепи проти імперіялістичних намагань царя, поширити свою владу на захід, набирає драматичної закраски.

Можна вказати на виразні паралелі до сучасної ситуації. Воротьба західніх великодержав за торговельні ринки і сьогодні допомагає московській імперіялістичній політиці. Це є також одною з перешкод у реалізації здобути незалежність поневоленими народами східньої Европи.

Сенатор Морс — перший демократ, який повідомив про свою кандидатуру

Вашингтон. — Сенатор-демократ з Ореґону Вейн Морс 22-го грудня погодився кандидувати на президента в 1960 році і 20-го травня взяти участь як кандидат у правиборах, які відбудуться в його стейті. Хоч ніхто не вірить, щоб Морс був демократичним кандидатом, то все ж таки кандидатура є демонстрацією проти двох інших демократів, які хочуть брати участь в ореґонських правиборах — сенаторів Джана Ф. Кеннеді з Массачусесте і Гюберта Г. Гомфрі з Міннесоти. Сенатор Морс критикував їх обох головним чином за те, що голосували за новий робітничий закон, який поборював сенатор з Ореґону, називаючи його „ганьбою". — Морс заявив, що ще не знає, чи братиме участь у правиборах в Дистрикті Колумбія в дні 3-го травня, де можна б здобути 9 голосів-делеґатів на Номінаційну Конвенцію. Ореґон має 17 делеґатів, а всіх голосів на Конвенції є 1,521. Морс в 1952 році був республіканцем і підтримував генерала Айзенгавера, але перед самими виборами перейшов на бік Стівенсона, і тепер є демократом.

ЩЕ ТІЛЬКИ 3 ДНІ . . . . . . ЮВІЛЕЙНОЇ КАМПАНІЇ УНС

ЯК ВИГЛЯДАТИМУТЬ ЦІ ТАБЕЛІ ЗА 6 ДНІВ?

Докладно „п'ять перед дванадцятою" друкуємо ці, подані вниву, табелі першунів: Відділів і організаторів на основі їх здобутків по сьогоднішній день. Як виглядатимуть ці табелі за ,три дні, тобто після закінчення ювілейної кампанії, яку замикаємо з кінцем цього року? Хто з Відділів та організаторів спаде з табелі, а хто до неї скочить, як до потягу на бігу, в останній хвилині? Хто уступить другому своє передове місце, й хто в останньому моменті. останнім штурмом, випередить других, щоб здобути вирізнення й поважну нагороду, яка жде першунів?

Легко ставити запити та важко на них відповісти. Досвідчені союзові діячі, зокрема ті, що брали участь у попередніх кампаніях, знають, що останні хвилини приносять часто такі несподіванки, що трудно бути пророком у цій химерній справі. Та мимо цього заохочуємо пильних читачів цих кампанійних вістей з немаліючим інтересом слідкувати за кампанією та вгадувати її кінцевий вислід, щоб справдити свою здогадливість. А учасників кампанії цих справжніх громадських змагунів, кличемо, видержати до самого кінця й в останньому тижні здобути якнайбільше нових, ювілейних членів для УНСоюзу й зложити їх у ювілейному дарі ювілятові.

ЗДОБУТКИ ВІДДІЛОВИХ ОРГАНІЗАТОРІВ

Ч. П.	Організатор	Ч. Відділу	Місцевість	Нові чл.
1	Т. Шпікула	221	Шикаґо, Ілл.	98
2	М. Семків	379	Шикаґо, Ілл.	82
3	С. Куропась	423	Шикаґо, Ілл.	76
4	П. Пуцило	35	Шикаґо, Ілл.	55
5	І. Василюка	284	Іст Ст. Луїс, Ілл.	51
6	В. Цимбала	471	Монтреал, Кв.	48
7	В. Крушельницький	94	Дітройт, Міш.	45
8	І. Зазворський	147	Аллентавн, Па.	44
9	П. Головачук	42	Пассейк, Н. Дж.	42
10	К. Стецю	25	Джерзі С. Н. Дж	34
11	М. Отрок	14	Нюарк, Н. Дж.	32
12	В. Гасій	204	Ню Йорк, Н. Й.	30
12	В. Гавриляк	316	Рочесте, Н. Й.	30

Табеля Відділів Першунів

1.	345	Міннеаполіс, Мінн.	139
2.	153	Филаделфія, Па.	131
3.	432	Торонто, Онт.	119
4.	423	Шикаґо, Ілл.	109
5.	131	Шикаґо, Ілл.	105
6.	221	Шикаґо, Ілл.	100
7.	471	Монтреал. Кв.	86
8.	379	Шикаґо, Ілл.	84
9.	114	Шикаґо, Ілл.	77
10.	361	Ню Йорк, Н. Й.	68

Здобутки Спеціяльних Організаторів

1.	І. Одежинський	133
2.	Б. Зорич	109
3.	В. Запаранюк	69
4.	П. Котельницький	59
5.	В. Колодій	54

Здобутки Постійних Організадорів

1.	М. Дербуш	282
2.	І. Скочиляс	250
3.	М. Ткачук	134
4.	В. Коссар	114
5.	М. Сенчишак	103

ЗАКЛИК
Головної Канцелярії УНСоюзу
ДО ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

Зближається кінець року, а з ним і час, коли УНСоюз робить підсумки своєї цілорічної праці, та переводить замкнення усього діловодства. Щоб уможливити головній канцелярії УНСоюзу поробити замкнення на час, прохаємо Членів сплатити свої вкладки відділовим секретарям, а секретарів прохаємо прислати цього місяця членські вкладки скорше ніж це звичайно буває. Виказн і рахунки за місяць грудень вже вислані всім Відділам з виїмком тих, які не заплатили вкладок за місяць листопад. Зокрема закликаємо ці Відділи, які звичайно спізнюються з присилкою вкладок, прислати бодай у цім місяці грудні всі належности на час, так щоб головна канцелярія могла дістати всі вкладки НЕ ПІЗНІШЕ, як 30-го ГРУДНЯ. Щоб вкладки були зачислені на конто 1959 року, головний касир мусить депонувати їх в банках не пізніше, як до полудня 31-го грудня. Відділи, які не пришлють вкладок на час, будуть подані як довжники в річному звіті.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНСОЮЗУ

ПОДЯКА ГОЛОВИ УВАН У ЗДА

Не маючи змоги відповісти на всі привіти, надіслані в зв'язку з обранням мене на пост голови Української Вільної Академії Наук у ЗДА. висловлюю цією дорогою свою подяку всім, що надіслали привітання.

Юрій В. Шевельов,
Голова УВАН у ЗДА

Ділимося сумною вісткою, що

бл. п. сотник ІВАН ДРОБІТУН

НАЙДОРОЖЧИЙ МУЖ, БАТЬКО і ДІДУНЬО,

заосмотрений Найсвятішими Тайнами, по короткій і важкій недузі, упокоївся в Бозі

дня 24-го грудня 1959 р., у Ланкестер, Па., в шпиталі.

ПАРАСТАС — неділя, 27-го грудня 1959 р.,год. 7:30 веч., в пох. заведенні Archie McLean — 5th Ave & Lincoln Hghwy, Coatsville, Pa.

ПОХОРОН — в понеділок, 28-го грудня 1959 р., в год. 9:00 ранку, до місцевої Української Православної Церкви, а опісля на цвинтар.

Горем прибиті:
ЙОСИФА МАРІЯ — дружина
ВОЛОДИМИР — син
НАТАЛІЯ — донька
ЗЕНОН — зять
РИШАРД і ЮРКО — внуки

З глибоким смутком ділимося з усіми Колеґами-Лікарями і з Українським Громадянством сумною вісткою, яка наспіла з Шикаґо, що дня 23-го грудня 1959 року помер, на 86-му році життя, Наш Незабутній Колеґа Сеньйор-Член

УКРАЇНСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА в Америці

д-р Степан ДМОХОВСЬКИЙ

Покійний був ціле своє життя взірцевим лікарем-громадянином і майже до останніх хвилин свого життя, брав активну участь у фахових і громадських справах.

Похорони відбулися в Шикаґо, в суботу, 26-го грудня 1959 року.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ !

Замість вінка на свіжу могилу Покійного складаємо — $50.00 на Українську Медичну Харитативну Службу в Німеччині.

За Головну Управу Українського Лікарського Т-ва в Америці:
Д-р Богдан МАКАРУШКА — голова Д-р Василь ФЕДОРЦІВ — секретар

За Волею Всевишнього відійшов із цього світу у вічність,

бл. п. Ілля ЦИМБАЛІСТИЙ

мешканець Нентикоку, Па., дня 28-го листопада 1959 р.

Покійний родом із села Слобідка Болшовецька, рогатинського повіту, Зах. Україна (Галичина). До ЗДА прибув на 22-му році життя. Замешкав у Нентикок, Па. і в цій околиці працював ввесь час при вуглекопах. Був членом Української Кат. Церкви св. о. Миколая в Нентикок, Па., та членом УРСоюзу. Спочатку, серед важких обставин та ввесь час серед важкої виснажуючої праці в „майнах" знаходив Покійний час, щоб прочитати часопис, книжку, щоб серед постійної фізичної праці — просвіжити ум. Особливо любив читати Історію України, тому Покійний був не лише добрим громадянином Америки, але і свідомим Українцем. Ця Його свідомість не полишилась без впливу на родину, а головно вплинула на наймолодшу доньку Ірину, яка кілька разів в тижні доповнювала своє знання української мови у фахового учителя. Крім своєї професійної праці в лічниці (норска) та домашній, вона уділяється і в суспільній праці: бере участь в Аматорському Гуртку при парафії, приготовляє молодь до імпрез на Українські Католицькі Дні, а головно посвячується праці в „Лізі Української Католицької Молоді", в якій вже вдруге обрана президенткою. Все те наводжу тому, щоб доказати, як великий вплив мають і повинні мати родичі на виховання своїх дітей.

Покійний полишив дружину Олену, 2 доньки Анну й Ірину, сина Івана, зятя Миколу, синову Естеру, 2 внуків й 4 правнуків. Покійного всі дуже любили і шанували, доказом чого було велике число учасників на Похороні, який відбувся 2-го грудня 1959 р.

Хай легкою буде Йому гостинна американська земля!

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Замість квітів на могилу сл. п. о. Дек. ГРИГОРІЯ КАНДИ складаю — $25.00 на будову нової Колеґії св. Василія в Стемфорді, Конн.

ІВАН ВАСЮРКО

1894 — 1959 — 65 РОКІВ НА СЛУЖБІ ЧЛЕНАМ І НАРОДОВІ! СТАВАЙТЕ ЮВІЛЕЙНИМИ ЧЛЕНАМИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ!

ЗАМІСТЬ ФЕЙЛЕТОНУ

ЛІСОВИЙ РЕПОРТАЖ

Це — репортаж про ліс. Я не лісник, як Лучаківський, не мисливець, як Купчинський чи Литвиненко, не лісовий повстанець, і про ліс багато не знаю, але все таки ліс люблю, хоч, по правді, не вмію відрізнити дуба від бука. До лісу мене тягне.

Коли ви в'їжджаєте на світанку з великого міста, ліс, здається, дуже від вас далеко. За собою ви залишаєте оповиті нічною мрякою хмародери, потім простягається великий авіопорт з тисячами блакитних і червоних світел, які визначають стартові дороги для піднебесних джетових велетнів.

Раз-у-раз понад шосе мигають сигнальні світелка літаків, що злітають у темне небо або з мрячного, захмареного неба приземлюються на площу аеродрому. Потім ще зацвітуть полум'яними, димними відблесками високі фабричні димарі, а потім — нема вже нічого. Лише сіріє в передранковій імлі стрічка шосе, а по обох його боках виростає поволі — ліс. З-поза закрутів автошляху виринають раз-у-раз автомашини, що над'їжджають навпроти, їх прожектори світляними ножами розтинають темряву і затримуються на темній стіні лісу, що ще дрімає.

Коли зовсім розвидниться, ліс уже не темніє. Хоч позбавлений в більшості листя, хоч не грає вже всіма барвами малярської палети, як ще кілька тижнів тому, коли пишна пенсилвенська осінь розмальовувала його оргією кольорів від темного шарлату до ясножовтих відтінків — ліс аж ніяк не сірий. На тлі темних пнів дерев і брунатного зів'ялого листу видніють біленькі берези, часом зазеленіє самітня сосна чи смерека і низько стеляться коло самого шосе зелені корчі. Ліс не сірий — ліс має свою барву і тепер.

Треба з'їхати з головного шляху, скрутити від гомону повної вже тепер машин автостради. В'їхавши у якусь повну вибоїв бічну доріжку, ви зустрінете — тишу лісу. Знайдіть місце, щоб поставити своє авто, і увійдіть у засніжений, тихий, білий, непроглядний простір повний дерев. Високо, понад найвищими шляхами дерев, видніє ясне вже і повне пастелевих барв ранкове небо. На сході воно ще рожевіє, а прямо над вами несуться вже білі хмаринки.

Зійдіть і з цієї забутої вузької доріжки, що завела вас у лісові простори, десь між Скрентоном і Шенандоа у центральній Пенсилвенії, країні вуглекопів, країні перших українських поселенців в цій країні, твердих, як і ті чорні антрацитові діяманти, що вони їх добували ще у 80-их роках минулого сторіччя. Там десь, у котрійсь долині, між розкопаними горами, посередині містечка Шенандоа височіють здалеку три бані української церкви, найстаршої української парохії в Америці. Трохи далі розташувалось містечко Сент Клер, праворуч місто Вилкс Беррі, там Шамокін... Усе це — між цими залісеними пагорбами, посередині яких ви стоїте і розкошуєтесь тишею, у білій мовчанці, між пнями густого лісу.

Маленька стежечка у глибокому снігу веде, хіба, в нікуди. Ніщо не ворушиться у лісі. Накриті білими сніговими хутрами галузи, кланяються вам доземно, коли ви продираєтесь крізь них, і в поклоні знімають свої білі снігові шапки, вітаючи відвідувача, що заміняв гамірне місто за їх снігову мовчанку.

Тихо. Нема нікого у цьому пенсилвенському лісі, такому далекому від лісів, які ви проходили на своєму шляху через континенти. Нема нікого — хоч ліс такий подібний до того, що був навкруги вас узимі 1944 року, — у словацьких горах...

Здається, появляться зараз між засніженими стовбурами постаті, одягнені у білі, маскувальні ватянки з рушницями в руках і з відзнаками Дивізії на комірах... Так хотілось би, щоб хоч на мить просовгнулася попри вас на лещетах Ловецька Чота Дивізії хорунжого Гавриляка, чи пройшов із зброєю на поготівлі відділ фюзилерів... Ще хвилина і ви, здається, почуєте відгомін заряджуваного кріса, і чийсь твердий голос вигукне „Стій! Хто їде?" — Але нема нікого. Хорунжий Гавриляк тепер професор університету в Рочестері, стейту Ню Йорк, фюзилери Гуляка розкинені по країнах між Канадою і Австралією... Нема нікого. Це вже не той ліс, що 15 років тому.

До дійсности приводить вас гуркіт моторів, що проноситься над вашою головою. Низько понад лісом, майже дотикаючи колесами верхів'я дерев, промчить на тлі блідого неба великий двомоторовий літак авіяційних ліній „Аллеґені", що вилетів з авіопорту між Скрентоном і Вилкс Беррі. Він летить у напрямі на Віліямспорт, де кілька днів тому такий самий літак розбився з 25 пасажирами, вдарившись в лісисту гору.

Так, це вже полудне. Останнім сніжним поцілунком прощається з вами побілена снігом смерека, що стоїть на узліссі. Від недалекого міста несеться протяжний звук сирени якоїсь фабрики, що нагадує про близькість цивілізації. Там, внизу гуде вже заповнене пасажирськими і вантажними машинами шосе. Там уже склубилися на заледенілому автошляху десятки машин. Сніг, той самий привітний сніг, що ви ним тішилися у лісі, — на гамірливому автошляху спричинив уже неодну трагедію. Бо ж сніг — це нещастя, це катастрофа у країні змеханізованої цивілізації. Сніг там, між людьми і автомашинами — це ворог, що стримує рух, що спричинює каліцтво і смерть людей, що закликає з міст амбулянси з червоними блискотливими світлами і зловіщими сиренами.

Але що ж — не можна вікувати у лісі. Зрештою, ліс також довго тут не залишиться. На інженерських плянах його вже засудили. За рік-два туди проходитимуть нові автошляхи, якраз в тому місці, де на одну хвилину з'явилась вам візія іншого лісу і іншого часу...

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ДЖАНСОН СИТІ, Н. Й. — Т-во „Запорозька Січ", Відд. 21, повідомляє всіх членів і членкинь, місцевих і позамісцевих, що **Загальні Річні Збори** відбудуться в неділю, 3-го січня 1960 року, в год. 2-ій по пол. в Українському Меморіальному Осередку св. І. Хрестителя. Управа буде вдячна всім тим членам, які своєю присутністю виконають свій членський обов'язок. На порядку **Зборів**: звіти вибір нової Управи на 1960 р. та інші справи. — І. Бараник, секр.

Літературно-Мистецький Вечір у Відділі СУА в Нюарку

Літературно - Мистецький вечір 28-го Відділу СУА в Нюарку 6-го грудня був добре зорганізований. Шанували наших письменниць.

Нюарк є місце побуту Дарії Ярославської, одної з письменниць, творців прози великого формату. До товариства було запрошено Докію Гуменну, а з поетичної сфери Лесю Храпливу і Ірину Шуварську. Авторський в е ч і р було об'єднано з мистецькою програмою, присвяченій патронці 28-го Відділу СУА — Лесі Українці. Коротке вступне слово мала пані І. Левкович, яка ствердила трудність творчого процесу на чужині, висловила подив для завзятости наших письменниць, гідну їх великої попередниці.

Мистецька програма була скомпонована з поезій Лесі Українки. Розпочала її маленька і сумлінна Зірка віршем „Конвалії", зібрала свої оплески і започаткувала милий настрій. Мелодеклямації Лідії Гладкої „Зимовий вечір на чужині" і збірна „Сім струн" зробили гарне враження делікатним виконанням. Сім дівчат у білих туніках по черзі виголосили поезії в супроводі молоденької піяністки З. Гнатик. Все йшло гладко і давало приємне враження. Здається тільки, що було б краще виступати у туніках з неблискучого матеріялу, а золоті обручики також краще вінчали б однаково і гладко зачесані голівки. Дівчатка на оплески не показалися і так глядачі не могли добре поглянути на піяністку і мусіли задовольнитися тільки враженням вабливої білої сильветки. В цілому та частина імпрези вдала і приємна, і за це, мабуть, н а л е ж и т ь с я вдячність Культ.-Осв. референтці Відділу Ярославі Олесницькій.

У другій частині письменниці читали свої незадовгого розміру твори, і присутні могли з повною увагою їх слухати.

Тихо, наче з обережністю, вийшла на сцену Докія Гуменна, оздоблена вінком чорних кіс. Прочитала нарис... про щурів. Вона все цікавиться несподіваними звірятами. пригадалось, як письменниця „побивалась" за динозаврами в репортажі „Багато неба". Тепер щурі її турбують, бо ж руйнування старих дільниць псує їм життя. Авторка цієї замітки, якій немає жадного сантименту до згаданих звірят, все шукала в оповіданні символіки і навіть подумала, що щурі, то ми, еміґранти (якась така подібність може бути), за що дістала від пані Докії догану. Друга річ була ясніша і жива. Це гумористично - трагічна історія ученої археолога, яку у таборах ДП завербували на фахову працю, привезли до Америки і з а п р опонували підписати умову на посаду служниці. Було таке, факт відповідає дійсності, і добре що занотовано у літературній формі. Потім виплила маєстатична, убрана в оксамити, постать Ярославської. Мерехтіли прикраси на білій шиї, блищали за окулярами мудрі спостережливі очі. Приємно було не тільки слухати, а і дивитись — чулася краса і сила. Прочитала вона також два нариси, з яких врізався в пам'ять „Тріюмф" — епізод із життя маленької трудящої людини, в якім авторка виявила свої здібності портретистки.

Леся Храплива, як завше, відгукується на теми дня. Прочитала поезію, навіяну Мазепинським ювілеєм.

Закінчено було вечір читанням поезій Ірини Шуварської, чистих і прозорих, як росинки, до яких вона так часто вертається у своїх поетичних вимріяннях. Сама авторка показалася з-за куртини, як зайчик з-поза кущика, і зникла прозорою тінню, уступаючи місця своїй доні, яка читала поезії. Читає вона просто, гарно з мудрим розумінням, яке випереджує її ніжну юність.

У високій, просторій залі Нар. Дому зібралася численна громада, в якій якось не відчувається поділу на еміґрантів старих і молодих, чи то пак нових. Вітали виконавців і письменниць щиро і дружньо. І що особливо важливе, гості не обмежились тільки оплесками, вони купували книжки, на які авторки із щиросердою радістю давали свої підписи. К у п н о книжки для автора є підвійна втіха, — це підтримка матеріяльна і моральна, бо розповсюдження книжки додає певности, віри у свої сили, енергії для дальшої праці.

По імпрезі пані постаралися, щоб гості не відійшли без підкріплення і для тіла. Торти вже своїм виглядом наче доповнювали естетичні враження від духових вартостей, а смаком могли ублаготворити найвибагливіших знавців.

У висновку хочеться сказати: Більше контакту з околицями, там є багато хорошого і там більше дружньости, там не так гнітить і всмоктує велич міста, як це відчувається в Ню Йорку.

А. Животко

Як купувати журавлину?

Вашинґтон. — Секретар здоров'я, виховання і добродійности Артур С. Флеммінґ запевнив громадянство, що велика скількість журавлини („кренбері") не має в собі тієї хемікалії, яка спричиняє недугу пістряка, і тому можна її споживати. Але секретар здоров'я повчає покупців, щоб дивилися на пушки, чи на них є напис про дозвіл продавати журавлину такого змісту: „Перевірено і дозволено. Адміністрація харчів і ліків, Департамент здоров'я, виховання і добродійности", або „Стверджено н е ш к ідливість згідно з урядовим пляном для справи журавлини". Ці заяви є на пушках журавлини, що її пакує фірма Овшен Спрей Кооператів, яка продає три чверті всієї журавлини в ЗДА.

Приймається ОГОЛОШЕННЯ Святочних Побажань у „Свободі"

Адміністрація „СВОБОДИ" повідомляє, що йдучи на зустріч загальним побажанням, вона й в цьому році призначить окремі шпальти збільшеного різдвяного числа на оголошення традиційних святочних привітів і побажань. Ціна оголошень:

1 цаль через 1 шпальту	$ 2.25
1 цаль через 2 шпальти	4.25
2 цалі через 2 шпальти	8.50
3 цалі через 2 шпальти	12.75
4 цалі через 2 шпальти	17.00
5 цалів через 2 шпальти	21.00
6 цалів через 2 шпальти	25.00

Треба сподіватися, що загал нашого громадянства використає цю нагоду, щоб передати свої традиційні побажання та дати про себе знати своїм рідним, приятелям і знайомим навіть в надальших закутинах світу, куди навряд чи звичайна пошта занесла б таку вістку. Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа надають таким побажанням окремої вартости і значення.

Зголошення святочних побажань, разом з грошовою оплатою, можна надсилати — **найпізніше до 31-го ГРУДНЯ 1959 р.**

КУДИ СКЛАДАЄТЕ ВАШІ ОЩАДНОСТІ? УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ МАЄ СПЕЦІЯЛЬНІ ВИВІНУВАЛЬНІ РОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ДЕ, КРІМ ПЕВНОСТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ВАШОГО ГРОША, ОДЕРЖУЄТЕ ВІДСОТКИ У ФОРМІ ДИВІДЕНД ТА КОРИСТАЄТЕ ПРИ ЦЬОМУ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВАШОГО ЖИТТЯ НА ПОВНУ ЙОГО НОМІНАЛЬНУ СУМУ (ВІД 500 ДО 5,000 ДОЛ.) І ДОПОМОГОВОГО ФОНДУ НА ВИПАДОК ЗАНЕДУЖАННЯ.

Посмертна згадка

Павло БАРАН, — довголітній член Т-ва „Запорозька Січ", Відд. 325 УНСоюзу в Брукліні, помер в шпиталі дня 26-го грудня 1959 р. Похорон відбудеться у вівторок, 29-го грудня 1959 р., в год. 9:00 рано з пох. заведення J. Senko, до церкви Сошествія Св. Духа, та на цвинтар Holy Road Cemetery, Westbury, L. I., N. Y. — В. Н. П.!

І. Малик, секр.

● РОЗШУКИ ●

ПОШУКУЮ УКРАЇНСЬКОЇ РОДИНИ ЕМЕРИТІВ (чоловіка й жінку) на неактивну фарму в дуже добрій і гарній околиці.

Обоє вони отримають повне утримання і доплату. Будуть мешкати разом із власником, який є самітний. Зголошення з коротенькими інформаціями про себе слати:

P. O. Box 19
Gracie Station
New York 28, N. Y.

Пані **НУСЯ БАРАН - МАНБУТЯК**, Станиславів. Родинна справа. Писати на адресу:

Lew ROMANIW
151 Gorevale Avenue
Toronto, Ont.
Canada

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини

ТАРЗАН, ч. 4,382 Білий демон?

Крака - восьминіг — Визнаючи зацікавленість мавполюда, Молю почав свою історію. — Мій нарід поклоняється велетневі восьмоногові Крака...

— Щоб дати безпеку нашим рибалкам, ми принагідно заспокоювали Крака людською жертвою, засудженими злочинцями.

Молю продовжував. — Це було в навечер'я нашої останньої церемонії, коли почався терор... Коли білий демон вперше появився!